

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Olgy Římalové a soudců Mgr. Kateřiny Horákové a Mgr. Ing. Davida Bokra ve věci navrhovatele [příjmení] [jméno] [příjmení], narozeného [datum], bytem [adresa], zastoupeného Mgr. [jméno] [příjmení], advokátem se sídlem [adresa], za účasti společnosti [právnícká osoba], IČ [číslo], se sídlem [adresa], zastoupené JUDr. [jméno] [příjmení], Ph.D., advokátkou se sídlem [adresa], o neplatnost usnesení valné hromady, k odvolání navrhovatele proti usnesení Městského soudu

v [obec] ze dne 19. března 2013 č.j. 36 Cm 26/2006-228,

takto:

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19.3.2013 č.j. 36 Cm 26/2006-228 se mění tak, že usnesení valné hromady společnosti [právnícká osoba] konané dne [datum] jsou neplatná.
- II. [právnícká osoba] je povinna zaplatit navrhovateli k rukám jeho zástupce advokáta Mgr. [jméno] [příjmení] na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně, odvolacího i dovolacího řízení celkem 58 041 Kč do tří dnů od právní moci usnesení.

Odůvodnění:

Navrhovatel se návrhem podaným u soudu dne [datum] domáhal vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti [právnícká osoba] (dále jen, „společnost“) konané dne [datum]. Důvody neplatnosti spatřoval v tom, že jeho zástupci bylo upřeno právo předmětné valné hromady se účastnit, neboť poté, kdy si chtěl pořizovat zvukový záznam z jednání, byl bezpečností službou vyzván k opuštění areálu sídla společnosti, což učinil.

Městský soud v Praze jako soud prvního stupně usnesením ze dne 13.12.2007 č.j. 36 Cm 26/2006-132 návrh zamítl. Konstatoval, že zákaz pořizování zvukových záznamů bezdůvodně omezuje právo akcionáře a tudíž bylo porušeno právo navrhovatele účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Dospěl k závěru, že porušení práva navrhovatele bylo podstatné, nemělo však závažné právní důsledky. Při této úvaze vycházel z programu valné hromady a ze skutečnosti, že všechna usnesení byla přijata 97,69 % hlasů přítomných akcionářů; hlasy navrhovatele nemohly výsledek hlasování ovlivnit. Proto soud prvního stupně návrh s odkazem na § 131 odst. 3 písm. a/ obch. zák. zamítl.

K odvolání navrhovatele Vrchní soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 18.5.2010 č.j. 14 Cmo 131/2009-168 usnesení soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že tím, že nebylo na valné hromadě povoleno pořizovat zvukový záznam a následným vykázaním zástupce navrhovatele z místa konání valné hromady, došlo k podstatnému porušení práv akcionáře. Shodně se soudem prvního stupně však dospěl k závěru, že toto porušení nemělo závažné právní následky, neboť z počtu hlasů, jimiž byla usnesení přijata, je evidentní, že navrhovatel ani neměl reálnou možnost výsledek svými hlasy ovlivnit. Odvolací soud vzal v úvahu i to, že v průběhu valné hromady akcionáři kladli otázky, požadovali vysvětlení a dostalo se jim odpovědi, a poté byla všechna usnesení schválena výraznou většinou hlasů.

Nejvyšší soud ČR k dovolání navrhovatele usnesením ze dne 20.6.2012 č.j. 29 Cdo 1717/2011-201 zrušil shora uvedená usnesení odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil soudu

prvního stupně k dalšímu řízení. Zásadní právní význam dovolací soud shledal v řešení otázky, zda jde o porušení právních předpisů, které má pro akcionáře závažné právní následky, jestliže mu je upřeno právo účastnit se jednání valné hromady tím, že je z ní vykázán. Posouzení, zda má konkrétní porušení právních předpisů pro akcionáře závažné právní následky, závisí na okolnostech, za kterých k němu došlo. Podle dovolacího soudu obecně lze souhlasit s tím, že je-li akcionáři (jeho zástupci) znemožněna účast na valné hromadě tím, že je z ní vykázán, jde o podstatné porušení jeho práv. Na druhé straně je však třeba zvažovat, zda se vykázaný akcionář nechoval na valné hromadě způsobem, který by ohrozil práva ostatních akcionářů, případně společnosti. Dovolací soud pak příkladmo uvádí situace, kdy by mohlo dojít i k vykázání akcionáře z valné hromady. Skutečnost, že akcionář neměl možnost ovlivnit vahou svých hlasů výsledek hlasování, není však dle dovolacího soudu sama o sobě důvodem k závěru, že porušení zákona či stanov nemělo závažné právní následky – pak by totiž byl menšinový akcionář fakticky z práva, které mu dává ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. vyloučen. Dovolací soud uvedl, že v dalším řízení soud zváží, zda pořizováním zvukového záznamu přednesů akcionářů na valné hromadě nezasahuje akcionář do práv ostatních akcionářů, popřípadě do práv společnosti. Dojde-li k závěru, že tomu tak je, bude se zabývat i tím, zda prostředek použitý k zabránění takovému jednání, vykázání z valné hromady, byl adekvátní.

Soud prvního stupně usnesením ze dne 19.3.2013 č.j. 36 Cm 26/2006-228 opět návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti konané dne [datum] zamítl (výrok I.) a navrhovatelé (označenému jako „žalobce“) uložil zaplatit společnosti (označené jako „žalovaný“) na náhradu nákladů řízení 50 823 Kč (výrok II.).

Soud prvního stupně ve smyslu závěrů vyslovených dovolacím soudem ve zrušujícím usnesení zvažoval, zda pořizováním zvukového záznamu přednesu akcionářů na valné hromadě nezasahuje akcionář do práv ostatních akcionářů, popřípadě do práv společnosti. Dospěl k závěru, že nikoli. Otázku pořizování obrazových a zvukových záznamů a jejich použití upravuje § 12 obč. zák. Požadavek akcionáře na pořizování zvukového záznamu z jednání valné hromady má soud prvního stupně za oprávněný, neboť pomocí technického zařízení je akcionáři umožněno zaznamenat přesně průběh jednání. Pokud při jednání dojde ze strany akcionářů k projevům, které nesouvisí s předmětem jednání a mají osobní povahu, pak ten, kdo pořizuje záznam, musí k tomu mít souhlas dotčené osoby. Podle soudu prvního stupně však obecně z požadavku na dodržování práv akcionářů plyne, že akcionář má v rámci svého práva na informace právo použít postup, který mu tento přístup k informacím usnadní; pořízení a použití zvukového záznamu je v jeho prospěch. Při respektování osobnostních práv fyzických osob by pak ostatní akcionáři, i sama společnost, mohli být rušeni v případě, že by pořizování zvukového záznamu rušilo jednání valné hromady. To však nebylo prokázáno ani tvrzeno a podle soudu prvního stupně je nepochybná skutečnost, že chod nahrávacího zařízení není hlučný. Soud prvního stupně k této otázce uvedl, že společnost nebyla oprávněna bránit zástupci navrhovatele v pořizování záznamu a pokud tak učinila, bezdůvodně jej omezila. Příslušné ustanovení jednacího řádu, které pořizování záznamu zakazuje, je v rozporu se zákonem. S ohledem na tento závěr se soud prvního stupně již nezabýval tím, zda prostředek použitý společností k zabránění takovému jednání, tedy vykázání z valné hromady, byl odpovídající.

Soud prvního stupně uzavřel, že porušení práva navrhovatele účastnit se valné hromady bylo porušením podstatným, nemělo však závažné právní následky. Při úvaze o následcích porušení vycházel soud prvního stupně z hromady a ze skutečnosti, že zprávu představenstva o podnikatelské činnosti a stavu jejího majetku přijala valná hromada 97,69 % hlasů přítomných akcionářů, účetní závěrka za rok 2004 i konsolidovaná účetní závěrka byla schválena stejným procentem hlasů přítomných a stejně bylo hlasováno i o návrhu na rozdělení zisku za rok 2004. Dále ve smyslu závěru dovolacího soudu zkoumal soud prvního stupně další konkrétní okolnosti případu. Navrhovatel tvrdil, že závažným právním následkem porušení jeho práva je to, že jeho zástupce se nemohl účastnit valné hromady, rozhodovat o schválení účetní závěrky, o vypořádání

hospodářského výsledku a kontrolovat tak hospodaření společnosti, klást na valné hromadě otázky a žádat vysvětlení. To vše je podle soudu prvního stupně důsledkem toho, že se navrhovatel valné hromady neúčastnil, nicméně však navrhovatel netvrdil žádný vážný následek, k němuž došlo v důsledku jeho nepřítomnosti na valné hromadě ani jaké závažné právní následky mělo porušení jeho akcionářského práva v jeho právní sféře či ve sféře samotné společnosti nebo ostatních akcionářů.

S odkazem na § 131 odst. 1 písm. a/ obch. zák. proto soud prvního stupně návrh zamítl a podle § 142 odst. 1 o.s.ř. přiznal společnosti náhradu nákladů za právní zastoupení za dosavadní řízení před soudem prvního stupně, odvolacím i dovolacím soudem.

Proti tomuto usnesení podal navrhovatel opět odvolání. Za správný považuje závěr soudu prvního stupně (potvrzený i v předchozím rozhodnutí odvolacího soudu), že vykázáním navrhovatele z jednání valné hromady došlo k zásahu do práv akcionáře a k porušení zákona, když mu bylo upřeno právo požadovat na valné hromadě vysvětlení týkající se hospodaření společnosti. Jedinou spornou otázkou nyní je to, zda vykázání zástupce navrhovatele z jednání valné hromady mělo závažné následky. Odvolatel se závěrem soudu prvního stupně, že toto porušení nemělo závažné právní následky, nesouhlasí. Soud prvního stupně při tomto závěru vycházel z posouzení programu jednání valné hromady, výsledku hlasování s tím, že je navrhovatel nemohl vahou svých hlasů ovlivnit. Toto posouzení je však v příkrém rozporu se závazným právním názorem dovolacího soudu. Závažným právním následkem porušení práv navrhovatele je právě to, že nemohl vykonávat svá práva, jimiž je možnost účastnit se jednání valné hromady, rozhodovat o schválení účetní závěrky, o vypořádání hospodářského výsledku, kontrolovat hospodaření společnosti, klást na valné hromadě otázky a požadovat vysvětlení. Řádná valná hromada je obvykle jediné jednání v celém kalendářním roce, kdy má akcionář reálnou šanci uplatnit svá práva a požadovat a získat informace o hospodaření společnosti. To bylo navrhovateli znemožněno, přičemž předmětem řádné valné hromady konané v následujícím roce ([číslo]) již hospodaření společnosti v roce 2004 není a ani představenstvo takové informace zpětně nepodává. Odvolatel poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 1016/2005, v němž je vysloven závěr, že znemožnění účasti akcionáře na valné hromadě je podstatným porušením jeho práv, které má závažné právní následky. Podle odvolatele odůvodnění napadeného rozhodnutí nesplňuje ani požadavek přesvědčivosti dle § 157 odst. 2 o.s.ř. Odvolatel se domáhal změny napadeného usnesení tak, že návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady bude vyhověno a navrhovateli bude přiznána náhrada nákladů řízení.

Společnost navrhla potvrzení napadeného usnesení jako věcně správného. Přisvědčila odvolateli v tom, že jedinou spornou otázkou nyní je, zda porušení práv navrhovatele mělo závažné právní následky. V této otázce se společnost ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně.

Odvolací soud přezkoumal usnesení soudu prvního stupně (§ 212a o.s.ř.) a s ohledem na závazný právní názor dovolacího soudu (§ 243g a § 226 o.s.ř.) shledal odvolání důvodným.

Podle čl. II bod 2 zákona [číslo] jímž byl s účinností od [datum] novelizován občanský soudní řád, se pro řízení zahájená před nabytím účinnosti tohoto zákona použije občanský soudní řád ve znění účinném do 31.12.2013.

Právní poměry vzniklé přede dnem [datum] řídí se dosavadními právními předpisy (oddíl I § 3028 odst. 3 přechodných ustanovení zák.č. 89/2012 Sb. a § 775 zák.č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích), zde obchodním zákoníkem č. 513/1991 Sb..

Odvolací soud vychází ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a z nezpochybněného závěru, že navrhovateli svědčí aktivní věcná legitimace k podání návrhu podle § 131 odst. 1 obch. zák. a byla zachována i tam stanovená lhůta.

Podle § 131 odst. 1 obch. ve spojení s § 183 odst. 1 obch. zák. každá z tam uvedených osob se může domáhat, aby soud vyslovil neplatnost usnesení valné hromady, pokud je v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami.

Podle § 131 odst. 3 písm. a/ obch. zák. soud neplatnost usnesení valné hromady nevysloví, jestliže došlo k porušení právních předpisů, společenské smlouvy, zakladatelské listiny nebo stanov, jehož důsledkem je jen nepodstatné porušení práv osob oprávněných domáhat se rozhodnutí podle odstavce 1 nebo jiných osob, nebo jestliže porušení nemělo závažné právní následky.

Podle § 180 odst. 1 obch. zák. akcionář je oprávněn účastnit se valné hromady, hlasovat na ní, má právo požadovat a dostat na ní vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání valné hromady, a uplatňovat návrhy a protinávrhy. Neurčí-li stanovy jinak, hlasuje se nejprve o protinávru akcionáře.

Podle § 180 odst. 3 obch. zák. akcionář přítomný na valné hromadě má právo na vysvětlení i ohledně záležitostí týkajících se osob ovládaných společností.

Podle § 184 odst. 1, věta druhá obch. zák. se akcionář zúčastňuje valné hromady osobně nebo v zastoupení na základě plné moci.

Ustanovení § 131 odst. 3 písm. a/ obch. zák. upravuje dva případy, kdy soud neplatnost usnesení valné hromady nevysloví, ačkoli k porušení právních předpisů či základních dokumentů společnosti došlo. Prvním z nich je případ, kdy sice k porušení práva došlo, avšak jeho důsledkem je jen nepodstatné porušení práv osob oprávněných k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Druhým případem je situace, kdy došlo k podstatnému zásahu do práv oprávněných osob, avšak toto porušení nemělo závažné právní následky.

Závěr soudu prvního stupně o tom, že za dané situace porušení práva akcionáře účastnit se valné hromady tím, že došlo k vykázání zástupce navrhovatele z jednání valné hromady, bylo podstatným porušením práva navrhovatele, ani sama společnost nezpochybňuje. Jedinou předestřenou otázkou pro odvolací soud tak je, zda předmětné porušení práv akcionáře mělo závažné právní následky či nikoli.

Předchozí úvaha odvolacího soudu (shodná se soudem prvního stupně), že o závažné právní následky nešlo nejen s ohledem na váhu hlasů navrhovatele, ale i na jednotlivé body programu napadené valné hromady, které byly více jak 97 % hlasů schváleny až po té, kdy ostatní akcionáři kladli k projednávaným bodům otázky a žádali vysvětlení, před dovolacím soudem neobstála. Ve smyslu závěru dovolacího soudu pak z hlediska posouzení závažnosti právních následků není relevantní, že takový akcionář by vahou svých hlasů nemohl přijetí rozhodnutí zvrátit. Je zřejmé, že se judikatura Nejvyššího soudu vyvíjí, neboť v usnesení sp.zn. 1 Odo 74/96 zastával Nejvyšší soud závěr, podle něhož, „jestliže byl nezákonným postupem akciové společnosti akcionáři znemožněn výkon hlasovacího práva, avšak tato okolnost nemohla mít vliv na výsledek hlasování o napadeném usnesení, není takový postup důvodem k prohlášení usnesení valné hromady za neplatné podle § 183 obch. zák.“. Nejen v projednávané věci, ale i ve věci sp.zn. 29 Cdo 647/2012, pak Nejvyšší soud vyslovil závěr, že, „je-li akcionáři znemožněna účast na valné hromadě, jde o podstatné porušení jeho práv a skutečnost, že akcionář neměl možnost ovlivnit vahou svých hlasů výsledek hlasování přitom zpravidla není sama o sobě důvodem k závěru, že porušení zákona či stanov nemělo závažné právní následky“.

Lze uzavřít, že vzhledem k právu akcionáře na informace o stavu a hospodaření společnosti, jichž se mu může dostat právě na valné hromadě projednávající účetní závěrku, konsolidovanou účetní závěrku a zprávu představenstva o podnikatelské činnosti a stavu majetku společnosti, má znemožnění účasti na valné hromadě pro akcionáře v jeho sféře závažné právní následky (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 29 Odo 88/2001). Pak není třeba dále se zabývat tím, zda a jaké právní následky případně mělo toto porušení i ve sféře ostatních osob oprávněných domáhat

se neplatnosti usnesení valné hromady, případně samotné společnosti a všech jejích akcionářů (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 29 Cdo 2804/2007, 29 Cdo 333/2007, 29 Cdo 4089/2009 a 29 Cdo 4820/2010). Poukaz odvolatele na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 29 Odo 1016/2005 není ovšem pro souzenou věc případný, neboť dovolací v něm řešil otázku rozhodnutí valné hromady o zrušení předchozího rozhodnutí o vstupu do likvidace a pro otázku závažnosti právních následků porušení dovolání přípustným neshledal.

Shora uvedený závěro závažnosti právních následků pro navrhovatele vede k tomu, že odvolací usnesení soudu prvního stupně změnil (§ 220 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.) tak, že vyslovil neplatnost usnesení valné hromady konané dne [datum].

O náhradě nákladů všech dosavadních řízení a tohoto odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1, 2 a § 142 odst. 1 o.s.ř., přičemž odvolací soud vychází z obsahu spisu.

Navrhovateli byla přiznána náhrada za právní zastoupení advokátem a soudní poplatky, a to:

1. Za první řízení před soudem prvního stupně za soudní poplatek z návrhu 1 000 Kč, 6 úkonů po 2 100 Kč, (§ 9 odst. 3 písm. a/ vyhl.č. 177/1996 Sb. ve znění účinném do 31.12.2012) a 6 x paušál hotových výloh po 300 Kč; náhradu cestovného ani za promeškaný čas tehdy navrhovatel neuplatnil ani nedoložil.
2. Za předchozí odvolací řízení za soudní poplatek z odvolání 1 000 Kč, 2 úkony po 2 100 Kč, 2 x paušál hotových výloh po 300 Kč, cestovné vozidlem VOLVO V60 [obec] – [obec] a zpět (194 km) 1 215 Kč a náhrada za promeškaný čas 600 Kč.
3. Za dovolací řízení soudní poplatek z dovolání 5 000 Kč, 1 úkon 2 100 Kč, 1 x paušál hotových výloh 300 Kč.
4. Za nové řízení před soudem prvního stupně za 3 úkony po 3 100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. c/ vyhl.č. 177/1996 Sb. ve znění účinném od 1.1.2013) a 3x paušál hotových výloh po 300 Kč; náhradu cestovného ani za promeškaný čas navrhovatel neuplatnil ani nedoložil.
5. Za toto odvolací řízení 2 úkony po 3 100 Kč, 2 x paušál hotových výloh po 300 Kč, cestovné vozem BMW 530 D XDRIVE [obec] - [obec] a zpět (200 km) 1 168 Kč a náhrada za promeškaný čas 600 Kč.

Celková náhrada za všechna řízení činí za soudní poplatky 7 000 Kč a za právní zastoupení včetně cestovného a náhrady za promeškaný čas 42 183 Kč; k tomu náleží náhrada za 21 % DPH ve výši 8 858 Kč, takže výsledná částka činí 58 041 Kč.

Poučení:

Proti tomuto usnesení je dovolání přípustné jen za podmínek § 237 o.s.ř. a lze je podat do dvou měsíců od doručení tohoto usnesení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Městského soudu v Praze.

Praha 10. února 2015

JUDr. Olga Římalová
předsedkyně senátu